2

jkek; .ke&,,

गतपाठे भवन्तः रामस्य चारित्रिकगुणानां विषये पठितवन्तः। अस्मिन् पाठे भवन्तः रामस्य वनवासः तत्सम्बन्धि–घटनाश्च पठिष्यन्ति।

mÌs';kfu

इमं पाठं पठित्वा भवन्तः सक्षमाः भविष्यन्ति :

- अस्य पाठस्य संस्कृतश्लोकानां शुद्धोच्चारणेय ;
- रामायणस्य च कथायाः ज्ञापने ।

2-1 'ykdk% 21&40

;kojkT;u l;käePNRçhR;k eghifr%A
rL;kfHk"kd lEHkkjkUn"Vok Hkk;k-Fk dSd;hAA 1-1-21 AA

iwo nÙkojk noh ojeue;kprA
fookl u p jkeL; HkjrL;kfHk"kpueAA 1-1-22 AA

jkek;.ke&,,

d{kk & 1

fVIi.kh

रामस्य राज्याभिषेकस्य सज्जताः दृष्ट्वा, कैकेयी राज्ञा दशरथेन पूर्वप्राप्तस्य वरद्वयस्य अनुपालने –तस्मिन् रामाय वनवासप्रदानं तस्य स्थाने च भरतस्य राज्याभिषेकः स्यादिति वरं याचितवती।

l lR;opukæktk èkeZik'ku l¡;r%A
fookl;kekl lqr jke n'kjFk% fç;e~AA1-1-23AA

दशरथः यः वचनपरायणः आसीत्, स्वकर्त्तव्ये बद्धः आसीदतः सः स्वप्रियपुत्राय रामाय वनगमनाय आज्ञां प्रदत्तवान्।

l txke ou ohj% çfrKkeuqikyu~A
firqoZpufunsZ'kkRdSds;k% fç;dkj.kkr~ AA1-1-24AA

भगवान् रामः मातुः कैकेय्याः स्वपितुश्च आदेशं मत्वा, स्वजनकेन कैकेयीं दत्तवतां वचनानां पालनाय वनं गतवान्।

r oztUra fç;ks Hkkrk y{e.kks·uqtxke gA
Lusgkf}u;lEiUuL lqfe=kuUnoèku%AA1-1-25AA

Hkkrjk nf;rks HkkrqLlkHkk=eunf'k;u~A
jkeL; nf;rk Hkk;kZ fuR;a çk.klek fgrkAA1-1-26AA

tudL; dqys tkrk noek;so fufeZrkA
loy{k.klEiUuk ukjh.kkeqÙkek oèk%AA1-1-27AA

fVIi.kh

lhrkl;uxrk jke 'kf'ku jkfg.kh ;FkkA
ikj}juxrk nj fi=k n'kjFku pAA1-1-28AA

रामस्य प्रियभ्राता लक्ष्मणोऽपि रामस्य अनुसरणं कुर्वन् वनं गतवान्। शीलवान् लक्ष्मणः मातुः सुमित्रायाः प्रसन्नतायाः स्रोतः आसीत्। स्नेहवशाद् विनयवशाद्वा (भ्रातृप्रेम प्रकटयन्) सोऽपि रामेण सह वनं प्रति प्रस्थितवान्।

जनककुटुम्बे जाता दशरथस्य च पुत्रवधूः सीता, रामस्य प्रिया जीवनसंगिनी, मन्ये सा रामस्य श्वास इव आसीत्, सा रामस्य प्रसन्नतां मनसि निधाय रामस्य अनुसरणमेवं करोति स्म यथा चन्द्रमसा सह रोहिणी चलति। सर्वगुणसम्पन्ना सा एका आदर्शनारी आसीत्।

Ükf³xcjiqj lr x³xkdy 0;lt;r A
xgekIk| èkekRek fu"kknkfèkiçr fç;e AA1-1-29AA

xgu lfgrk jkek y{e.ku p lhr;k A
r ouu ou xRok unhLrhRok cgqndk% AA1-1-30AA

महाराजदशरथः तथा तस्य साम्राज्यस्य सर्वाः अपि प्रजाः रामेण सह वनवाससमये अतिदूरं गम्यमाना आसीत्। उत्तमप्रकृतेः रामः भृच्छिबेरपुरनगरे निषादराजस्य गृहस्य समीपं प्राप्य सर्वानपि मन्त्रिणः सुमन्त्रेण (सारथिना) सह अयोध्यां प्रति प्रेषितवान् तथा च रामः सीतालक्ष्मणाभ्यां सह गङ्गानदीम् उत्तीर्णवान्।

fp=dVeuçkI; Hkj}ktL; 'kklukrA
jE;eko lFk dRok jeek.kk ou =;%AA1-1-31AA

fVIi.kh

noxUèkoZl³dk'kkLr= r= U;olu l[keA
fp=dV xr jke i=='kkdkrjLrFkkAA1-1-32AA

रामः यदा चित्रकूटाय प्रस्थानं कुर्वन्नेव आसीत् तदैव पुत्रस्य वियोगकारणात् नृपस्य दशरथस्य स्वर्गवासोऽभवत्।

अटवितः अटविम् आहिण्ड्यमानः गभीरेण च जलेन पूरिताः गभीराः विस्तृताश्च नदीः पारयित्वा रामः ऋषेः भारद्वाजस्य कथनानुसारं चित्रकूटं प्राप्तवान्।

तत्र ते चित्रकूटस्य पर्वतानां मध्ये वृक्षाणां पर्णैः एकस्याः कुटेः निर्माणम् अकुर्वन् देवगन्धर्वैश्च सदृशं सुखपूर्वकं जीवनं व्यतीतमकुर्वन्।

jktk n'kjFkLLox txke foyiUlreA
e'r r rfLeUHkjrk ofl"Bçe[k}t%AA1-1-33AA

राज्ञः दशरथस्य मृत्योः पश्चात् अन्ये विद्वज्जनाः भरतस्य राज्याभिषेकं कर्त्तुम् ऐच्छन् परं शासनं कर्त्तुं भरतस्य इच्छा नासीत्।

fu;T;ekuk jkT;k; uPNækT; egkcy%A
l txke ou ohjk jkeikfnçlknd%AA1-1-34AA

भरतः यः ईर्ष्यालुषु असूयकेषु अर्थात् (सर्वेषु शत्रुषु) विजयं प्राप्तवान् सः श्रीरामं मानयित्वा पुनः अयोध्याम् आनेतुं रामस्य पादयोः अर्चनं कर्तुं वनं प्रस्थितवान्।

xRok r legkRekua jke lR;ijkØeeA
v;kpnHkkrj jkeek;Hkkoi jLdr%AA1-1-35AA

d{kk & 1

fVIi.kh

Roeo jktk èkeZK bfr jke opk·cohrA
jkek·fi ijeknkjLlqe[kLlqegk;'kk%AA1-1-36AA

भरतः सत्यपराक्रमवतः महात्मस्वरूपस्य रामस्य समीपं गत्वा अत्यन्तविनयभावेन प्रार्थयत्– हे राम! भवान् धर्मज्ञोऽस्ति (अर्थात् धर्मशास्त्रस्य आज्ञा अस्ति यत् ज्येष्ठस्य भ्रातुः समक्षं कनिष्ठः भ्राता राज्यं कर्त्तुं नार्हति) अतः भवानेव नृपस्य योग्यः अस्ति, परं यशस्विनः रामस्य अत्यन्तप्रसन्नवते उदारस्वभावे सत्यपि–

u pPNfRirqjkns'kkækT;a jkek egkcy%A
iknqds pkL; jkT;k; U;kl nRok iqu%iqu% AA1-1-37AA

सः महाबली रामः पितुः आज्ञानुसारं राज्यस्य शासनं कर्त्तुं न स्वीकृतवान् राज्यकार्यसंचालनाय च प्रतिनिधिरूपेण पादुकां भरताय समर्पितवान्।

fuorZ;kekl rrks Hkjra Hkjrkxzt%A
l dkeeuokl|So jkeiknkoqiLi`'kuAA1-1-38AA

रामः भरतं मुहुर्मुहुः बोधयित्वा पुनः अयोध्यां प्रति प्रेषितवान्। भरतः श्रीरामाद् मनोरथं प्राप्य तस्य चरणस्पर्शं कृतवान्।

ufUnxzkes·djkækT;a jkekxeudk³{k;kA
xrs rq Hkjrs Jheku lR;lUèkks ftrfUæ;%AA1-1-39AA

jkeLrq iqujky{; ukxjL; tuL; pA
r=kxeueдdkxzks n.MdkUçfoo'k gAA1-1-40AA

jkek;.ke&„

d{kk & 1

fVIi.kh

तदनन्तरं भरतः रामस्य प्रत्यागमनस्य प्रतीक्षां कुर्वन् नन्दीग्रामतः शासनं प्रारब्धवान् । भरतस्य अयोध्यागमनानन्तरं रामः एवमचिन्तयत् यत् अत्र चित्रकूटे तु अयोध्यावासिनाम् आवागमनं प्रारब्धमतः दण्डकारण्यं गन्तव्यम्, इति विचारयित्वा रामः दण्डकारण्यं गतवान्।

ikBxr ç'u 2-1

1. दशरथेन कः वरं प्राप्तवान्?
2. रामेण सह वनं के के गतवन्तः?
3. सीतायाः पिता कः आसीत्?
4. दशरथस्य मृत्योः पश्चात् अयोध्यायां कः शासनं कृतवान्?

HkoUr fd f'kf{kroUr

- सीतालक्ष्मणाभ्यां सह रामस्य वनगमनम्।
- दशरथस्य मृत्युः।
- अयोध्यायां भरतस्य शासनम्।
- कैकेय्याः वरदानम्।

ikBkUr ç'u

1. भरतः वने किमर्थं गतवान्?
2. कस्मिन् पर्वते रामः निवासमकरोत्?
3. दशरथस्य मृत्योः मुख्यं कारणं किमासीत्?

mÙkjekyk

2-1

1. कैकेयी
2. सीतालक्ष्मणौ
3. जनकः
4. भरतः